

ב"ה

חמשה עשר בשבט

רק בארץ ישראל יהודי מרגיש בבית

חמשה עשר בשבט, "ראש השנה לאילן", קשור עם שבעת המינים שבהם נשתבחה ארץ ישראל: "ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש"^[1].

והנה, הענין דשבעת מינים אלו מבואר בלקוטי תורה להאריז"ל^[2], וכללות הביאור הוא – ששבעת המינים הם כנגד שבעת הספירות: חטה ושעורה – כנגד חסד וגבורה, גפן – כנגד תפארת, וכן הלאה, עד לדבש – כנגד ספירת המלכות.

וענין זה מבואר גם באור התורה בראשית^[3], שמבאר שם את הענין ד"רמון", ודרך אגב מבאר את ענינים של שאר המינים:

"חטה ושעורה" – מזון נפש האלוקית ונפש הבהמית, שהרי החילוק שבין חטה לשעורה הוא שחטה היא מאכל אדם, ושעורה – מאכל בהמה, וענינם בעבודת האדם – מאכל אדם קאי על נפש האלוקית, "חלק אלקה ממעל ממש", "אדם" על שם אדמה לעליון, ומאכל בהמה – קאי על נפש הבהמית. "גפן" – פנימית נפש האלקית, נכנס יין יצא סוד. "תאנה ורמון" – בירור לבושים [וכידוע גם בענין "ויתפרו עלה תאנה" – שזה היה הלבוש הראשון כו'].

אמנם ביאור זה הוא על פי פנימיות התורה, שזהו אופן הלימוד ד"בן ארבעים לבינה": וישנו גם הביאור כפי שנמשך ונתגלה בנגלה דתורה, במשנה ובגמרא, לימוד השייך ל"בן עשר שנים למשנה, בן חמש עשרה לגמרא", ועד שביאור זה משתלשל ונמשך למטה יותר – באותיות פשוטות המובנות לילדים שלפני בר-מצוה ובת-מצוה, כדלקמן.

לכל לראש – מסבירים לילדים ש"ארץ ישראל" היא הארץ שניתנה לבני ישראל על ידי הקב"ה באופן ד"נחלת עולם", ולכן, נקראת על פי "תורת אמת" בשם "ארץ ישראל" – להיותה הארץ המיוחדת והמובחרת עבור העם המיוחד והמובחר.

ומכיון ש"ארץ ישראל" היא הארץ השייכת לבני ישראל – מובן, שהחיים האמיתיים של עם ישראל (חיים הראויים לשמם) הם רק כאשר בני ישראל נמצאים על אדמתם, בארץ שלהם.

וכפי שידוע אפילו ילד קטן – שהרגשה נוחה כפי שיש לו בביתו, אין לו בשום מקום אחר בעולם! – כאשר הולך לביתו של חברו, הנה גם כאשר מקבלים אותו בסבר פנים יפות, מושיבים אותו בראש השולחן, ונותנים לו כמה וכמה דברים טובים – לעולם לא תהיה לו הרגשה טובה כפי שמרגיש בביתו, כי סוף כל סוף בבית זה הוא "אורח", ואין זה הבית שלו.

ומכיון שכן, הנה במשך כל ימי חייו נמצא כל יהודי במצב ש"לישועתך קוינו כל היום": לפני בר-מצוה ולאחרי בר-מצוה, בימי החול, בשבתות ובימים טובים, בכל רגע ורגע – מרגיש יהודי שהוא לא נמצא בביתו. "בנים שגלו מעל שולחן אביהם", ולכן, מבקש הוא מתחנן וצועק: "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח . . כי לישועתך קוינו כל היום", ומקווה שהגאולה תבוא תיכף ומיד, ויפה רגע אחד קודם, שאז יחזרו כל בני ישראל למקומם וביתם האמיתי – ארץ ישראל.

וממשיכים להסביר לו, שמכיון ש"ארץ ישראל" היא הארץ שנתייחדה על ידי הקב"ה עבור בני ישראל – הרי מובן, שארץ זו מספקת ליהודי גם את צרכיו הגשמיים, שזהו תוכן הענין ד"ארץ חטה ושעורה וגו' ארץ זית שמן ודבש".

ובפרטיות יותר:

"חטה":

גם ילד קטן יודע שבריאנות וחוזק הגוף תלוי באכילת לחם – שנעשה מ"חטה" – "לחם לבב אנוש יסעד", הוא אוכל אמנם גם "סוכריות" ושאר מיני מתיקה, אבל הוא יודע שכדי שירגיש את עצמו שבע ובריא ושלם –

הרי זה דוקא כאשר אוכל סעודה שבה יש "לחם" (חטה).

"שעורה":

לפעמים יש צורך במאכל גס וכבד יותר – לחם שנעשה משעורים, כפי שיודע אפילו ילד שישנו חילוק בין לחם העשוי מחטים ללחם העשוי משעורים – לחם העשוי מחטים הוא דק ועדין יותר, ואילו לחם העשוי משעורים הוא גס וכבד יותר. – אמנם האיברים העדינים שבגוף זקוקים למאכל דק יותר, אבל לפעמים זקוק הגוף החומרי למאכל גס וכבד יותר – לחם העשוי משעורים דוקא.

"גפן":

כאשר ילד טועם "יין" מ"קידוש" (או "הבדלה") – מרגיש הוא ש"יין" פועל ענין של שמחה. והרי יודע בעצמו שבהיותו בתנועה של שמחה – אזי הכשרונות שלו פועלים פעולתם ביתר הצלחה, הוא מסוגל לקלוט ענין שכלי ביתר מהירות, וכיוצא בזה. וזהו תוכן הענין ד"נכנס יין יצא סוד" – היינו, שהיין מגלה את הכשרונות שמקודם לכן היו נעלמים ("סוד").

והנה שלשה דברים אלו (חטה שעורה וגפן) הם דברים המוכרחים – לא מבעי חטה ושעורה (לחם), אלא אפילו גפן, שכן, ישנו הכרח לגלות עניני "סוד", כשרונות נעלמים וכו'.

ונוסף לזה, ישנם גם ענינים של תענוג, ובפרט כאשר נותנים לו דבר תענוג שלא התכוון לזה – שאז יש לו תענוג גדול ביותר.

ובפשטות: כאשר יושב בסעודה ואוכל "לחם", וטועם גם "יין" (מ"קידוש"), ולאחרי כן נותנים לו מיני פירות, "תאנה ורמון" – אזי נוסף אצלו ענין של תענוג, וכן בנוגע ל"זית שמן" – כפי שרואים שכאשר נותנים "שמן" במאכל, אזי המאכל ערב וטעים ביותר, ועל דרך זה בנוגע ל"דבש" – דבר של מתיקה ותענוג. ובזה מתבטאת מעלתה של ארץ ישראל – שהיא נותנת ליהודי את כל המצטרך לו גם בענינים גשמיים (נוסף

על הענינים הרוחניים כו'), ולא רק דברים המוכרחים – חטה שעורה וגפן, אלא גם דברי תענוג – תאנה
ורמון זית שמן ודבש.

וכאמור – ביאור הנזכר לעיל הוא באותיות המובנות גם לילדים שפני בר-מצוה ובת-מצוה.

קטע משיחת ליל חמשה עשר בשבט, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תשד"מ ח"ב ע' 923.

^[1] עקב ח, ח.

^[2] עה"פ.

^[3] ע' 968 ואילך.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבי"ה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה